

Spis treści

Przedmowa	17
1. Socjologia i społeczeństwo	21
Wiedza społeczna a socjologia	21
Wizje „naukowości” socjologii	27
Społeczeństwo – przedmiot socjologii	33
Wielowymiarowość sytuacji społecznych	38
Jednostka w społeczeństwie – konteksty społeczne	41
Socjologiczna wyobraźnia i język socjologii	48

Część I

AKTYWNOŚĆ CZŁOWIEKA

2. Od zachowań do działań społecznych	57
Zachowanie	58
Działanie	60
Czynności społeczne	65
Działania społeczne	67
3. Od działań społecznych do interakcji	78
Działanie wspólne, czyli kontakt społeczny	78
Anatomia interakcji społecznej	80
Cztery teorie interakcji	85
Od interakcji prostych do sieci interakcji	95
4. Od interakcji do stosunków społecznych i więzi społecznych	98
Interakcje powtarzalne i regularne	98
Od interakcji regularnej do regulowanej	99
Stosunek społeczny	100
Typy stosunków społecznych	106
Więzi społeczne i ich typy	115
Kontinuum przejawów aktywności ludzkiej	118
5. Więzi moralne i zaufanie	125
Więź moralna – treść i zasięg	125
Patologia więzi moralnej	126
Zaufanie i nieufność: „zakłady” na temat przyszłości	128
Zasadność zaufania lub nieufności	132
Funkcje i dysfunkcje zaufania i nieufności	134

6. Od relacji międzyludzkich do tożsamości społecznej i organizacji	138
Tożsamość społeczna	139
Środowisko społeczne	143
Kąg społeczny	145
Konglomerat pozycji	148
Sekwencja pozycji	152
Organizacja społeczna	155
7. Struktury społeczne	165
Struktura jako forma społeczna	166
Determinacja strukturalna	170
Cztery aspekty struktury	173
Dynamika struktur	175
8. Kapitał społeczny	179
Odmiany kapitału	180
Sieć relacji jako cenny zasób	183
Indywidualistyczna koncepcja kapitału społecznego.....	185
Kolektywistyczne ujęcie kapitału społecznego	188
Syntetyczne ujęcie kapitału społecznego	191
Prawidłowości empiryczne	194
Ekspansja kapitału społecznego	198
9. Od działań masowych do ruchów społecznych	201
Społeczeństwo masowe	201
Działania masowe	202
Zachowania zbiorowe	205
Działania zbiorowe	208
Ruchy społeczne	211
Dynamika ruchów społecznych	218

Część II

CAŁOŚCI SPOŁECZNE

10. Od wielości jednostek do grupy społecznej	233
Cechy grupotwórcze	234
Odmiany zbiorowości ludzkich	236
Zjawisko równoczesnej partycypacji	241
Grupy zorganizowane	242
Sekwencja typów zbiorowości i dynamika ich krystalizacji	244

11. Odmiany grup społecznych	250
Obiektywne kryteria klasyfikacji	250
Subiektywne kryteria klasyfikacji	264
Syntetyczne typologie grup	270
Grupy szczególnego znaczenia: rodzina i naród	274

Część III

KULTURA

12. Socjologiczne pojęcie kultury	287
Różnorodność sposobów życia i „fakty społeczne”	287
Pojęcie kultury	291
Obszary regulacji kulturowej	297
„Anatomia” kultury	298
Uniwersalia kulturowe	300
Od etnocentryzmu do „politycznej poprawności”	303
Tradycja kulturowa	306
Tworzenie kultury	310
13. System aksjo-normatywny	315
Normy i wartości	316
Siła regulacji	317
Podwójna relatywizacja	320
Kompleksy reguł: procedury, instytucje i role	322
Podsystemy aksjo-normatywne: zwyczaj, moralność i prawo ...	327
Spoistość i konfliktowość systemu aksjo-normatywnego	332
Stosowanie się do reguł: konformizm i dewiacja	338
14. Kultura zaufania	346
Strukturalne źródła kultury zaufania.....	348
Podmiotowe czynniki kultury zaufania	350
Przesłanie dla praktyki.....	353
15. Świadomość społeczna	356
Język – instrument idei	356
Od świadomości indywidualnej do społecznej	360
Odmiany świadomości społecznej	363
Szczególnie istotne konfiguracje świadomościowe:	
religia i nacjonalizm	367
Patologia świadomości społecznej	377

Część IV

PODZIAŁY SPOŁECZNE

16. Nierówności społeczne	389
Nierówność a nierówność społeczna	389
Dobra generujące nierówności społeczne	390
Idea stratyfikacji społecznej	395
Warstwy społeczne	397
Ruchliwość społeczna	398
Klasy społeczne	404
Inne nierówności dychotomiczne	407
17. Funkcje i geneza nierówności	414
Ideologie nierówności	414
Teorie nierówności	416
18. Władza i autorytet	427
Władza jako odmiana nierówności	427
Odmiany władzy	429
Formy legitymizacji władzy	434
Przywództwo	439

Część V

FUNKCJONOWANIE SPOŁECZEŃSTWA

19. Socjalizacja i kontrola społeczna	447
Zmienność społeczeństwa	447
Geneza ludzkiego sposobu życia	448
Socjalizacja: wchodzenie do społeczeństwa	450
Trzy wizje internalizacji kultury	451
Odmiany socjalizacji	458
Efekty socjalizacji	461
Słabe ogniwa socjalizacji	464
Granice kontroli społecznej	468
Przesłanie praktyczne	471
20. Proces instytucjonalizacji	475
Determinacja strukturalna a morfogeneza	476
Instytucjonalizacja jako odmiana morfogenezy	477
Innowacje i innowatorzy	478
Kariera innowacji	483
Omijanie i erozja reguł	487

Część VI

ZMIENNOŚĆ SPOŁECZNA

21. Zmiana społeczna, rozwój, postęp	495
Zmiana społeczna	495
Proces społeczny	496
Rozwój społeczny	498
Postęp społeczny	499
Losy idei postępu	502
Od przedmiotowego do podmiotowego ujęcia postępu	505
22. Trauma zmian społecznych	512
Od dyskursu postępu do dyskursu traumy	513
Traumatogenne zmiany społeczne	514
Trzy poziomy traumy kulturowej	517
Genealogia traumy kulturowej	518
Czynniki pośredniczące	522
Symptomy traumy	523
Radzenie sobie z traumą	524
Przewycięzenie traumy	528
23. Czas w społeczeństwie	532
Czas jako wymiar życia społecznego	533
Czas jako aspekt zmiany społecznej	536
Czas ilościowy i jakościowy	537
Czas w świadomości społecznej i kulturze	540
Kulturowa regulacja czasu	543
Społeczne funkcje czasu	545
24. Klasyczne wizje dziejów	551
Klasyczny ewolucjonizm w socjologii	552
Różne wizje ewolucji	556
Neoewolucjonizm w etnologii i socjologii	560
Neodarwinizm i socjobiologia	563
Teoria modernizacji	565
Teoria społeczeństwa postindustrialnego	567
Teoria cykli dziejowych w historiozofii	570
Socjologiczne teorie cykli	572
Wizja trzecia – marksizm	575
Marksizm po Marksie	579
25. Stawianie się społeczeństwa	584
Socjologia historyczna	584
Teoria podmiotowości	587

Trzeci poziom rzeczywistości społecznej	588
Idea podmiotowości w historii myśli	590
Historia jako realizacja i wytwarzanie podmiotowości	594

26. Rewolucja społeczna	597
Rewolucje jako znamię epoki nowoczesnej	597
Pojęcie rewolucji	599
Przebieg rewolucji	601
Modele rewolucji	603
Teorie rewolucji	605
Zdefiniowana ignorancja w teorii rewolucji	608

Część VII

SPOŁECZEŃSTWO WSPÓŁCZESNE

27. Nowoczesność i późna nowoczesność	615
Pojęcie nowoczesności: historyczne i analityczne	616
Modele biegunowe	618
Osobowość nowoczesna	623
Krytyka nowoczesności	625
Co po nowoczesności?	629
Późna nowoczesność	634
Kultura wizualna naszych czasów.....	637
Przejawy kultury wizualnej	640
28. Globalizacja	648
Od izolacji do globalizacji	648
Prekursorzy teorii globalizacji	656
Globalizacja kultury	660
Teorie globalizacji kulturowej	662
Cztery wizje globalizacji	666
Test sprawdzający rozumienie pojęć socjologicznych	673
Klucz prawidłowych odpowiedzi	708
Z mojej półki	709
Indeks rzeczowy	713
Indeks osób	723

SPIS BIOGRAMÓW

Jean Baudrillard (1929–2007)	617
Pierre Bourdieu (1930–2002)	296
Auguste Comte (1798–1857)	26
Charles H. Cooley (1864–1929)	94
Emile Durkheim (1858–1917)	290
Norbert Elias (1897–1990)	586
Michel Foucault (1926–1984)	452
Anthony Giddens (1938–)	633
Erving Goffman (1922–1982)	117
Jürgen Habermas (1929–)	221
George C. Homans (1910–1989)	59
Bronisław Malinowski (1884–1942)	305
Karol Marks (1818–1883)	403
George H. Mead (1863–1931)	84
Robert K. Merton (1910–2003)	172
Stanisław Ossowski (1897–1963)	32
Vilfredo Pareto (1848–1923)	569
Talcott Parsons (1902–1979)	154
Georg Simmel (1858–1918)	165
Pitirim A. Sorokin (1889–1968)	574
Herbert Spencer (1820–1903)	555
William G. Sumner (1840–1910)	326
Alexis de Tocqueville (1805–1859)	593
Ferdinand Toennies (1855–1936)	263
Max Weber (1864–1920)	66
Florian Znaniecki (1882–1958)	64